

205. Κτήσει γάρ, ἔφη, ἀγαθῶν οἱ εὐδαίμονες εὐδαίμονες, καὶ οὐκέτι προσδεῖ ἐρέσθαι Ἴνα τί δὲ βούλεται εὐδαίμων εἶναι ὁ βουλόμενος; ἀλλὰ τέλος δοκεῖ ἔχειν ἢ ἀπόκρισις. Ἀληθῆ λέγεις, εἶπον ἐγώ. Ταύτην δὴ τὴν βούλησιν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦτον πότερα κοινὸν οἶε εἶναι πάντων ἀνθρώπων, καὶ πάντας τὰγαθὰ βούλεσθαι αὐτοῖς εἶναι αἰεὶ, ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἦν δ' ἐγώ· κοινὸν εἶναι πάντων. Τί δὴ οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ πάντας ἐρᾶν φαμεν, (b) εἴπερ γε πάντες τῶν αὐτῶν ἐρῶσι καὶ αἰεὶ, ἀλλὰ τινὰς φαμεν ἐρᾶν, τοὺς δ' οὐ; Θαυμάζω, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτός. Ἀλλὰ μὴ θαύμαζ', ἔφη· ἀφελόντες γὰρ ἄρα τοῦ ἔρωτός τι εἶδος ὀνομάζομεν, τὸ τοῦ ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα, ἔρωτα, τὰ δὲ ἄλλα ἄλλοις καταχρώμεθα ὀνόμασιν. Ὅσπερ τί; ἦν δ' ἐγώ. Ὅσπερ τόδε. οἶσθ' ὅτι ποιήσις ἐστὶ τι πολὺ· ἢ γὰρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν ἰόντι ὄτρωον αἰτία πᾶσά ἐστι (c) ποιήσις, ὥστε καὶ αἰ ὑπὸ πάσαις ταῖς τέχναις ἐργασίαι ποιήσεις εἰσὶ καὶ οἱ τούτων δημιουργοὶ πάντες ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ' ὅμως, ἦ δ' ἦ, οἶσθ' ὅτι οὐ καλοῦνται ποιηταὶ ἀλλὰ ἄλλα ἔχουσιν ὀνόματα, ἀπὸ δὲ πάσης τῆς ποιήσεως ἐν μόριον ἀφορισθὲν τὸ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰ μέτρα τῶ τοῦ ὅλου ὀνόματι προσαγορεύεται. ποιήσις γὰρ τοῦτο μόνον καλεῖται, καὶ οἱ ἔχοντες τοῦτο τὸ μόριον τῆς ποιήσεως ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφην.

«Ἄρα,» εἶπε «οἱ ευτυχισμένοι γίνονται ευτυχισμένοι μετὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀγαθῶν καὶ νομίζω δὲ χρειάζεται νὰ υποβάλω τὸ ἐρώτημα σχετικὰ μετὰ τὸ εἶδος τῆς ἐπιθυμίας ποὺ ἔχει αὐτός ποὺ θέλει νὰ γίνῃ ευτυχισμένος, ἀφοῦ ἡ ἀπάντησις εἶναι αὐτονόητη.» «Σωστά μιλάς!» εἶπα ἐγώ.

«Αὐτὴ τὴν διακαή ἐπιθυμία κι αὐτὸν τὸν ἐρώτα πιστεύεις ὅτι νιώθουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαιρέτως καὶ ὅλοι θέλουν ν' ἀποκτήσουν τὰ ἀγαθὰ ἢ μήπως πιστεύεις κάτι ἄλλο;»

«Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ ἀπάντησή μου,» εἶπα ἐγώ, «ὅλοι ἀνεξαιρέτως.»

«Καὶ πῶς ἐξηγεῖς αὐτὰ ποὺ εἶπαμε,» πρόσθεσε, «ὅτι δὲν ἀγαποῦν ὅλοι, ἀν βέβαια ἰσχύει ὅτι ὅλοι ἀγαποῦν τὰ ἴδια πράγματα καὶ παντοτινά, ἀλλὰ ἀποδείξαμε ὅτι ἄλλοι ἀγαποῦν καὶ ἄλλοι ὄχι;»

«Καὶ ἐγὼ τὰ ἔχω χαμένα!» ψέλλισα.

«Νὰ μὴν τὰ ἔχεις χεῖς χαμένα,» με ἐνθάρρυνε, «γιατὶ ἀπομονώνουμε μιὰ μορφή τῶ ἐρώτα καὶ τὴν ὀνομάζουμε ἐρώτα, χρησιμοποιώντας τὸ ὄνομα τοῦ συνόλου. Τὴν ἴδια κατάχρησις κάνουμε καὶ σὲ πολλές ἄλλες περιπτώσεις.»

«Σαν ποιά δηλαδὴ;» Ρώτησα ἐγώ.

«Σαν τὴν παρακάτω. Ἡ ποίησις βέβαια, τὸ ξέρεις καὶ ὁ ἴδιος, εἶναι κάτι πολὺ γενικὸ. Κάθε βῆμα οἱοῦδηποτε καὶ κάθε αἰτία ποὺ μεταβάλλει τὸ τίποτα σὲ κάτι εἶναι ποίησις. Ὑπ' αὐτὸ τὸ πρίσμα ὅλες οἱ τεχνικὲς ἐργασίαι καὶ κατασκευὲς εἶναι ποιήσεις καὶ οἱ τεχνίτες ποὺ τὶς ἀσκοῦν εἶναι ὅλοι ποιητές.»

«Ἀλήθεια λες.»

«Ὅμως,» συνέχισε αὐτὴ, «ξέρεις πολὺ καλά ὅτι δὲν ὀνομάζονται ποιητές, ἀλλὰ ἔχουν ἄλλες ὀνομασίες. Ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς ποίησις ἓνα μόνον μόριον, δηλαδὴ αὐτὸ ποὺ σχετίζεται μετὰ τὴν μουσικὴν καὶ τὸ μέτρο, ἀποκόπηκε, διεκδίκησε γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοῦ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ ὀνομάζεται μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ συνόλου. Αὐτὸ τὸ μόριον μόνον ὀνομάζεται ποίησις καὶ, ὅσοι σ' αὐτὸ ἐντρυφούν, ποιητές!»

«Καὶ πάλι μιλάς σωστά!» Συμπλήρωσα.

(d) Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τὸν ἔρωτα. τὸ μὲν κεφάλαιόν ἐστι πᾶσα ἢ τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμία καὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν ὁ μέγιστός τε καὶ δολερός ἔρως παντί· ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλη τρεπόμενοι πολλαχῆ ἐπ' αὐτόν, ἢ κατὰ χρηματισμὸν ἢ κατὰ φιλογυμνασίαν ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, οὔτε ἐρᾶν καλοῦνται οὔτε ἐρασταί, οἱ δὲ κατὰ ἓν τι εἶδος ἰόντες τε καὶ ἐσπουδακότες τὸ τοῦ ὅλου ὄνομα ἴσχουσιν, ἔρωτά τε καὶ ἐρᾶν καὶ ἐρασταί. Κινδυνεύεις ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, λέγειν. Καὶ λέγεται μὲν γέ τις, ἔφη, λόγος, ὡς οἱ ἂν τὸ ἥμισυ (e) ἑαυτῶν ζητῶσιν, οὔτοι ἐρῶσιν· ὁ δ' ἐμὸς λόγος οὔτε ἡμίσεός φησιν εἶναι τὸν ἔρωτα οὔτε ὅλου, ἐὰν μὴ τυγχάνη γέ που, ὧ ἑταῖρε, ἀγαθὸν ὄν, ἐπεὶ αὐτῶν γε καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἐθέλουσιν ἀποτέμεσθαι οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν αὐτοῖς δοκῆ τὰ ἑαυτῶν πονηρὰ εἶναι. οὐ γὰρ τὸ ἑαυτῶν οἶμαι ἕκαστοι ἀσπάζονται, εἰ μὴ εἴ τις τὸ μὲν ἀγαθὸν οἰκείον καλεῖ καὶ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον·

«Το ίδιο συμβαίνει και με τον ἔρωτα. Περιληπτική ἔννοια που δηλώνει την σφοδρή επιθυμία για τα αγαθά και τον ασίγαστο και απατηλό πόθο του κάθε ανθρώπου για ευτυχία. Ὅμως κάποιοι στρέφονται και τον αναζητοῦν σε διαφορετικά μέρη, ἄλλος τον συνδέει με την απόκτηση χρημάτων, ἄλλος με την ἄσκηση του σώματος κι ἄλλος με τη φιλοσοφία, ἀλλά σ' αυτές τις περιπτώσεις οὔτε ερωτευμένοι λέγονται, οὔτε ερωτευμένοι αποκαλούνται, ἀλλά κάποιοι που καταγίνονται και με ιδιαίτερο ζήλο επιδιώκουν μια και μόνο μορφή, ἕνα μῦθος του ἔρωτα, οικειοποιούνται το ὄνομα του συνόλου και ἐδῶ γίνεται λόγος και για ἔρωτα και ερωτευμένους και για εραστές.» «Αυτά που λες,» εἶπα ἐγώ, «ἔχουν πολλές πιθανότητες να βρίσκονται κοντά στην ἀλήθεια.» «Υπάρχει μια ἐκδοχή,» συνέχισε, «σύμφωνα με την οποία διακατέχονται ἀπὸ ἔρωτα ἐκεῖνοι που ἐπιζητοῦν το ἕτερο ἥμισυ του εαυτοῦ τους. Κατὰ τη δική μου ὅμως ἀποψη, ο ἔρωτας δεν ἔχει να κάνει οὔτε με το μισό, οὔτε με το σύνολο, αν δεν ἔχει, φίλε μου, σημεῖο ἀναφοράς το αγαθό, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι δεν θα δίσταζαν ν' ακρωτηριαστοῦν και στα πόδια και στα χέρια, αν ἦταν πεπεισμένοι πως τα δικά τους μέλη εἶναι ἀρρωστημένα. Κατὰ συνέπεια δε νομίζω ὅτι κάθε ἄνθρωπος ἐρωτεύεται το ὅμοιο ἢ το συμβατό με τον εαυτό του, ἀλλά ονομάζει οἰκείο, ἐκεῖνο που εἶναι αγαθὸ και, ξένο, ἐκεῖνο που εἶναι κακό.